

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-49-02

Голові Комітету
Верховної Ради України
з питань бюджету
Арістову Ю.Ю.

*Щодо пропозиції
до Бюджетної декларації
на 2022-2024 роки*

Шановний Юрію Юрійовичу!

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин розглянув на своєму засіданні 16 червня 2021 року (Протокол № 34) розглянув звернення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Денісової Л.Л. з пропозиціями до Бюджетної декларації на 2022-2024 роки про збільшення видатків на здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина Уповноваженим (додається) та прийняв рішення:

підтримати пропозиції, висловлені Уповноваженим до Бюджетної декларації на 2022-2024 роки та надіслати лист до Комітету з питань бюджету щодо їх урахування.

Додаток: згадане на 5 арк.

З повагою,

Голова Комітету

Д.В. Лубінець

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ЛУБІНЕЦЬ ДМИТРО ВАЛЕРІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000056B95E006410C901
Дійсний до: 02.11.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 04-25/8-2021/199167 від 16.06.2021

549949

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008

E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

тел. (044) 298-70-33

_____ . 20 ____ № _____
На № _____ від _____ . 20 ____

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань прав людини,
деокупації та реінтеграції
тимчасово окупованих територій
у Донецькій, Луганській областях
та Автономної Республіки Крим,
міста Севастополя, національних
меншин і міжнаціональних
відносин
ЛУБІНЦЮ Д.В.**

Шановний Дмитре Валерійовичу!

Висловлюю Вам свою повагу та звертаюсь із наступним.

У Комітетах Верховної Ради України наразі перебуває на розгляді Бюджетна декларація на 2022-2024 роки, схвалена Кабінетом Міністрів України 31.05.2021 (постанова № 548).

У зазначеному документі наведено граничні показники видатків державного бюджету на 2020-2024 роки, які не враховують потребу Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та не дозволять на належному рівні забезпечувати здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина (показники видатків в середньому на 15% нижче порівняно із 2021 роком та на 55% нижче від потреби). Позиція Уповноваженого додається.

Прошу Вас при підготовці пропозицій щодо бюджетної політики з урахуванням Бюджетної декларації на 2022-2024 роки врахувати надану мною позицію та ініціювати перед Верховною Радою України схвалення рекомендацій щодо збільшення видатків на здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини (КВК 599).

З повагою

Уповноважений

Федорович Н.В. (050) 370 71 13

UB Секретаріат
Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини
№6413.2/21/01 від
08.06.2021

Людмила ДЕНІСОВА

арк.1

ПОЗИЦІЯ
УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
З ПРАВ ЛЮДИНИ
до Бюджетної декларації на 2022 – 2024 роки, схваленої постановою
Кабінету Міністрів від 31.05.2021 № 548

1. Зауваження/Пропозиції до тексту проєкту

1.1. Згідно із Рекомендацією CM/Rec(2021) Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо розвитку та зміцнення ефективних, плюралістичних та незалежних національних інституцій з прав людини, прийнятою 31.03.2021, держави-члени повинні надавати національним інституціям із захисту прав людини адекватні, достатні та стійкі ресурси, щоб дати їм можливість виконувати свій мандат, у тому числі взаємодіяти з усіма відповідними зацікавленими сторонами повністю незалежним чином та вільно визначати свої пріоритети та діяльність.

Комітет міністрів наголосив, що такі інституції повинні мати достатньо наявних ресурсів для виконання своїх повноважень, щоб дозволити працевлаштування та утримання персоналу та забезпечити їх належну підготовку.

Схвалена 16.12.2020 Генеральною Асамблеєю ООН Резолюція «Роль інститутів омбудсмана і посередника в заохоченні і захисті прав людини, доброго управління і верховенства права» наголошує на зростаючій в усьому світі ролі омбудсменів у захисті прав людини і встановленні верховенства права та переконливо рекомендує державам-членам забезпечити інститути омбудсмана достатніми фінансовими асигнуваннями для задоволення кадрових та інших бюджетних потреб.

У додатку № 1 до Бюджетної декларації на 2022–2024 роки, схваленої Кабінетом Міністрів України (далі – бюджетна декларація), наведено граничні показники видатків та надання кредитів державного бюджету і цілі державної політики у відповідній сфері діяльності та показники їх досягнення у 2020–2024 роках, які не враховують потребу Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у видатках на 2022–2024 роки, надану листом від 30.04.2021 № 4653.2/21/331.

Зокрема, Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – Секретаріат Уповноваженого) була заявлена потреба у видатках загального фонду державного бюджету у 2022 році на загальну суму 403 702,6 тис. гривень.

Натомість у декларації Секретаріату Уповноваженого доведені показники видатків:

на 2022 рік на суму 180 871,1 тис. грн, що **на 15% нижче порівняно із 2021 роком та на 55% менше від реальної потреби;**

на 2023 рік заплановані видатки становлять 181 037,1 тис. грн., що на 166 тис. грн більше за видатки, заплановані на 2022 рік, однак на 32672,1 тис. грн (або **на 15,3%**) менше, **аніж затверджені видатки на поточний 2021 рік;**

на 2024 рік видатки заплановано на суму 181 201,7 тис. грн, що на 164,6 тис. грн більше, аніж на попередній (2023 рік), однак на 32507,5 тис. грн (або **на 15,2%**) **менше видатків, затверджених на 2021 рік.**

Значне зменшення видатків на діяльність Секретаріату Уповноваженого вплине на ефективність стану парламентського контролю за дотриманням прав людини і громадянина з огляду на таке.

У запропонованій бюджетній декларації закріплено видатки на оплату праці працівників Секретаріату Уповноваженого на рівні 2021 року та з урахуванням граничної чисельності працівників 372 штатні одиниці.

Проте така штатна чисельність не враховує реального функціонального навантаження на працівників Секретаріату Уповноваженого, яке з 2020 року постійно зростає.

У 2020 році до Уповноваженого надійшло на 40% більше повідомлень про порушення прав і свобод людини і громадянина, ніж у 2019 році (48 405 у 2020 році, 33 838 у 2019 році).

За п'ять місяців 2021 року – 23 469 повідомлень про порушення прав, що на 43% більше, ніж за аналогічний період минулого року.

Зростання кількості повідомлень спонукало до активізації заходів парламентського контролю.

У 2020 році було проведено 2 654 моніторингові візити та безвиїзні перевірки, що на 15% більше, ніж у 2019 році, з початку цього року вже проведено 1 233 моніторингові візити.

Внаслідок цього **на 60% зросло функціональне навантаження на працівників Секретаріату Уповноваженого**, передусім у регіонах (адже працівниками структурних підрозділів Секретаріату Уповноваженого в областях розглядається майже 80% усіх повідомлень про порушення та проводиться 60% моніторингових візитів).

У зв'язку з цим з 01.03.2021 штатну чисельність Секретаріату Уповноваженого було збільшено до 383 одиниці.

Ураховуючи наведені показники, для належного реагування та вжиття заходів парламентського контролю штатна чисельність Секретаріату Уповноваженого повинна становити не менше 643 штатних одиниць.

Проте, з урахуванням того, що збільшення штатної чисельності Секретаріату Уповноваженого у регіонах дасть змогу максимально наблизити можливості з метою захисту прав і свобод до заявників, для оптимального розподілу завдань і навантаження між працівниками Секретаріату Уповноваженого у 2022 році достатнім буде **збільшення штатної чисельності на 80 штатних одиниць для роботи в регіонах – до 463 одиниць.**

Крім того, враховуючи вимоги статті 51 Закону України «Про державну службу» і постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 року № 15 (якими Секретаріат Уповноваженого віднесено до третього рівня розмірів посадових окладів) та суму видатків, передбачених у Держбюджеті України на 2021 рік на ці цілі, **заробітна плата працівників Секретаріату Уповноваженого є нижчою, ніж у працівників Апарату Верховної Ради,**

Секретаріату Кабміну та міністерств (наприклад, заробітна плати головного спеціаліста міністерства становить – 28,3 тис. грн, головного спеціаліста у Секретаріаті Уповноваженого – 20,1 тис. грн).

Такий рівень оплати праці не забезпечує стимулювання персоналу до ефективного виконання завдань і функцій та зумовлює плинність кадрів.

Необхідно зауважити, що у додатку № 1 до Бюджетної декларації на 2022–2024 роки за КВК 599 (Секретаріат Уповноваженого, сторінка 59) у розділі «Цілі державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізації якої забезпечує головний розпорядник коштів державного бюджету, та показники їх досягнення» на 2022–2024 роки доведено цілі та показники їх досягнення на рівні з 2021 роком (окрім показника «Частка звернень, за якими відкрито провадження Уповноваженого», який збільшено на 2 одиниці), при цьому видатки на їх виконання заплановані нижчими за видатки 2021 року.

Отже, з таким плануванням працівники Секретаріату Уповноваженого мають працювати на рівні, не гіршому, аніж у попередньому періоді, однак заробітну плату отримувати меншу.

Ураховуючи викладене, для забезпечення оплати праці 463 працівників **необхідним є включення до бюджетної декларації додатково видатків на суму 136 298,6 тис. гривень.**

1.2. У зв'язку зі зростанням штатної чисельності, з метою забезпечення належних умов праці для працівників Секретаріату Уповноваженого необхідним є збільшення у 2022 році **видатків на забезпечення діяльності Секретаріату Уповноваженого на 86 150,6 тис. гривень.**

Зазначені видатки необхідні для:

забезпечення оплати оренди, страхування та експлуатаційних послуг в громадських приймальнях Уповноваженого в регіонах, оплати телефонного зв'язку, Інтернету;

здійснення відряджень;

створення центру обробки даних, обладнання просвітницьких центрів;

придбання меблів для забезпечення робочих місць працівників, засобів індивідуального захисту тощо.

1.3. Крім того, у бюджетній декларації **не враховано потребу** у видатках Секретаріату Уповноваженого **на забезпечення виконання функцій національного превентивного механізму.**

Починаючи з 2018 року спостерігається динаміка збільшення моніторингових візитів національного превентивного механізму до місць несвободи усіх типів: у 2018 році здійснено 375 візитів, у 2019 році – 712, у 2020 році – 815, у 2021 заплановано проведення 900 моніторингових візитів (за 5 місяців 2021 року проведено 458 візитів).

Станом на 01.01.2021 в Україні налічувалось 4 720 місць несвободи під юрисдикцією 10 центральних органів державної влади. Зазначені заклади не розміщені лише у м. Києві або навіть обласних центрах. Майже 30% з них знаходяться у віддалених населених пунктах, з якими ускладнене або взагалі відсутнє транспортне сполучення. Для здійснення моніторингових візитів до

таких віддалених місць несвободи працівники Секретаріату Уповноваженого іноді використовують по 2-3 різних видів транспорту, у окремих випадках – навіть 4 види транспорту.

Відповідно Рекомендацій Ради Європи та Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 20.03.2020, враховуючи карантинні вимоги, усі моніторингові візити національного превентивного механізму починаючи з квітня 2020 року здійснюють з використанням засобів індивідуального захисту.

Варто зазначити, що кількість повідомлень про факти катувань від громадян в місцях несвободи або їхніх родичів збільшилась з 43 у 2019 році до 165 у 2020 році, за 5 місяців цього року надійшло вже 60 таких повідомлень. Це свідчить про належне інформування суспільства щодо діяльності інституту Уповноваженого, а також про зростання довіри до інституції. Адже за кожним фактом проводиться перевірка викладеної інформації та направляються акти реагування Уповноваженого до органів влади з метою поновлення прав осіб.

З огляду на це у разі скорочення фінансування Секретаріату Уповноваженого на здійснення функцій національного превентивного механізму необхідним буде автоматичне скорочення кількості моніторингових візитів, проведення їх до місць несвободи, які знаходяться в обласних центрах, реагування на факти катувань виключно за наявності коштів на відрядження, що призведе до зниження рівня захисту осіб у місцях несвободи та рівня довіри до інституції Уповноваженого.

Ураховуючи зазначене вище, необхідним є збільшення видатків на виконання функцій національного превентивного механізму на 382,3 тис. гривень.

Загалом, для належного здійснення парламентського контролю за додержанням прав і свобод людини і громадянина **необхідно передбачити збільшення граничних показників видатків Секретаріату Уповноваженого** у додатку № 1 до Бюджетної декларації на 2022–2024 роки:

у 2022 році з 180 871,1 тис. грн. до 403 702,6 тис. грн;

у 2023 році з 181 037,1 тис. грн до 436 500,7 тис. грн;

у 2024 році з 181 201,7 тис. грн до 436 665,3 тис. гривень.

2. Висновок щодо підтримки

Підтримується за умови врахування зауважень.

Уповноважений

Людмила ДЕНІСОВА